

עשרת הדיברות להקראה בכיתה הבנת הנשמע

הידע?

למה צריך להקריא לתלמידים?

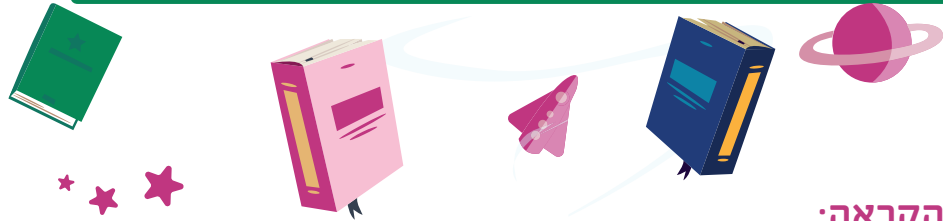
- ❁ חשיפה לקטעי קריאה מורכבים (ברמת הגיל) מבחינה קוגניטיבית ולשונית במגוון נושאים וסוגות, חשובה ומקדמת את **ידע העולם** של התלמיד ואת התפקוד האורייני שלו.
- ❁ כאשר תלמידים אינם קוראים, הפעילויות לטיפול כישורים לשוניים הנחוצים לשם הבנת הנקרא, יבואו לידי ביטוי בעיקר באמצעות פעילויות לטיפול הבנת הנשמע, במהלך האזנה לקטעי קריאה ובעקבותיהם. (וול, 2002).
- ❁ אוצר המילים של התלמידים מתפתח בעיקר על בסיס השתתפותם בשיח האורייני המתקיים בכיתה ובבית, ועל בסיס החשיפה ההולכת וגדלה לקטעי קריאה. החשיפה מזמנת מפגשים חוזרים ונשנים עם מילים וביטויים חדשים האופייניים לשפה הכתובה ועם לשון הלימודים האופיינית למקצועות הלימוד. תלמידים שאינם קוראים יכולים להעשיר את אוצר המילים שלהם מתוך הבנת הנשמע. **אוצר המילים גדל בהיקפו, איכותו ומורכבותו!** (קיטה ואשל, 2006).
- ❁ לתלמידים רבים, ישנה התאמה המאפשרת להם להבחן על ידי קטעי קריאה מוקראים. כמו כן בבית הספר תלמידים חשופים לקטעי קריאה מוקראים. **חשוב ללמד את התלמידים באופן מפורש כיצד להבין וללמוד מקטעי קריאה המושמעים להם.**

הידע?

- ❁ הדמייה חזותית עוזרת לתלמידים לפתח את הדמיון. קוראים/שומעים/מאזינים טובים, בונים תמונות מנטליות בזמן שהם קוראים או שומעים טקסט. הקוראים מחברים את התוכן עם תמונה אישית, המסתמכת על ידע קודם, וחוויות אישיות. באמצעות הדמיה מודרכת, התלמידים לומדים כיצד ליצור תמונות מנטליות בזמן קריאה או האזנה לסיפור. יצירת תמונה בזמן הקריאה מחייבת את הקורא להיות מעורב באופן פעיל עם הטקסט. יצירת תמונות מנטליות בזמן הקריאה יכולה לשפר את ההבנה. (פרקינס, 1988).

הידע?

- ❁ מפת חשיבה יכולה לשמש ככלי לייצוג ידע. המפה מסייעת למפות את האלמנטים השונים של תהליך החשיבה (מילים, רעיונות, משימות וכדומה) בצורה מאורגנת. מבנה המפה הוא היררכי, כך שכל אחד מהאלמנטים יוצר ענף או תת-ענף לפי הקשרו בתהליך. צורתה הגרפית של המפה מסייעת לשמירת הסדר ולזכירת התהליך על הסתעפויותיו. (וייס, 2016).

לפני ההקראה:

1. חפשו זמן שהתלמידים רגועים ופנויים להקשבה והחדר ללא רעשים רבים מהסביבה.
2. הגדירו את המטרה של ההקראה: לחוויה, להוראת חומר חדש, להקניית אוצר מילים וכדומה.
3. הקריאו את הכותרת של קטע הקריאה - ערכו ניבוי עם התלמידים מהכותרת.
4. הקריאו את קטע הקריאה בשטף ובאינטונציה מתאימה. קטע קריאה התואם גיל.
5. קטע קריאה ארוך מומלץ לחלק למקטעים בעלי משמעות (פיסקה, רעיון וכדומה).
6. חלקו לתלמידים דפים לבנים ובקשו במהלך ההקראה לדמיין את הסיפור ולצייר ציור מתאים.
7. ניתן לעשות זאת גם בסוף הקראת הסיפור.
8. מומלץ לתת שאלה מנחה. מתן שאלה/דילמה וכדומה תעזור לתלמידים להיות מרוכזים בהקראה.

במהלך ההקראה:

7. בקריאה ראשונה לא מתעכבים על מילים קשות, אומרים את המילה הקשה הכתובה בקטע ובהמשכה המילה הנרדפת. ניתן לתת לתלמידים מספר מילים ופירושן כמילון.
8. ניתן להוסיף תמונות מתאימות במהלך הקריאה, כדי לתת עוגן חזותי לתלמידים הזקוקים לכך, במיוחד בהתחלת הכנסת למידה מפורשת של הבנת הנשמע. זכרו: המטרה היא לפתח את יכולת הבנת הנשמע. כשהתלמידים מתרגלים מומלץ להוריד תמונות אלה.
9. במהלך ההקראה מומלץ לשאול שאלות המעודדות חשיבה גבוהה כגון:
 - על מה חשב גיבור הסיפור?
 - למה בחר הגיבור בפתרון זה?
 - איזה שאלה הסיפור מעלה?
 - אילו רגשות עולים לשומע?
 - מה הבנתם מהסיפור/מה הסיפור בא ללמד אותנו/מה המסר של הסיפור?
 - האם הסיפור מזכיר לכם מקרה דומה? וכדומה....
10. ניתן לעשות מפת חשיבה במהלך ההקראה

בסוף ההקראה:

- תנו לתלמידים לשתף במה שציירו במהלך ההקראה.
 - ענו על השאלה שנשאלה טרם ההקראה ופתחו שיח אורייני עם התלמידים.
 - הפכו את התלמידים ל"כרוז נולד" - תנו לכל תלמיד את קטע הקריאה שהקראתם, או קטע קריאה אחר עליו הוא מתאמן והוא צריך להקריא לתלמידים האחרים את הסיפור שלו (הדבר יעזור להטמיע קריאה מדויקת, שוטפת עם אינטונציה נכונה, והתלמידים האחרים יזכו בעוד סיפור להבנת הנשמע).
- ב ה צ ל ח ה !!!

ביבליוגרפיה

וול, א' (2002). קריאה - תיאוריה ומעשה, כרך 3, הוצאת האוניברסיטה הפתוחה
 וייס, ד' (2016). מפות חשיבה - דרך אפקטיבית במיוחד לניהול ידע בראייה כוללת. פורסם בירחון 2Know, אוגוסט 2016.
 פרקינס, ד' (1988). לקראת בית ספר חכם. פרק 4: תוכן: לקראת פדגוגיה של הבנה. הוצאת מכון ברנר-וייס
 קיטה, ב' ואשל, מ' (2006). איורים בספרי סיפורים מאוירים: תרומתם להרחבה ולהעמקה של אוצר המילים של ילדים.
 עיון ומחקר בהכשרת מורים, תשס"ו.